

STAVANGER TINGRETT

DOM

Avsagt: 31.08.2015 i Stavanger tingrett, Stavanger

Saksnr.: 14-170290TVI-STAV
14-171662TVI-STAV
14-170011TVI-STAV

Dommer: Tingrettsdommer Richard Saue

Saken gjelder: Gyldigheten av takstgrunnlag for fastsettelse av eiendomsskatt

Statnett SF

Advokat Morten Fjermeros

mot

Hjelmeland kommune v/ordføreren
Evje og Hornnes kommune
Landssamanslutninga av
Vasskraftkommunar (LVK)
Hol kommune v/ordføreren

Advokat Caroline Lund
Advokat Caroline Lund
Advokat Stein Erik Stinessen

Advokat Stein Erik Stinessen

DOM

Saken gjelder gyldigheten av tre vedtak om fastsettelse av verdigrunnlaget for kommunal eiendomsskatt for Statnett SFs nettanlegg i henholdsvis Hjelmeland kommune, Evje og Hornnes kommune og Hol kommune.

Etter eiendomsskatteloven fra 1975 kan det utskrives kommunal eiendomsskatt på faste eiendommer i den enkelte kommune. Myndigheten til å beslutte at det skal utskrives eiendomsskatt, ligger til kommunestyrene. Kommunestyret kan etter loven vedta å skattlegge all fast eiendom i kommunen, eller avgrense skatteobjektene til blant annet "verk og bruk" i hele kommunen. Det er uomtvistet at kommunene som er trukket inn som saksøkt i saken, har truffet gyldige vedtak om skattlegging av blant annet "verk og bruk", og at Statnett SFs fordelingsnett i de tre kommunene er gjenstand for utskrivning av kommunal eiendomsskatt.

Kommunestyret kan fastsette skattesatsen for eiendomsskatt i intervallet fra 2 til 7 promille av takstgrunnlaget. Etter det opplyste har de tre kommunene alle satt skattesatsen til 7 promille av takstgrunnlaget.

Frem til skattevedtak for skatteåret 2013 var eiendomsskattelovens bestemmelser om taksering ikke trådt i kraft hva angår nettanlegg. Frem til da måtte man i henhold til eiendomsskatteloven § 33, slik bestemmelsen da gjaldt, bygge på byskatteloven av 1911 §§ 4 og 5.

Byskatteloven § 5 første ledd hadde denne ordlyden:

"§ 5. Ved takseringen ansættes eiendommens takstverdi til det beløp, som eiendommen efter sin beskaffenhet, anvendelighet og beliggenhet antages at kunne avhændes for under sedvanlige omsætningsforhold ved frit salg."

Etter lovendringer i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2012, er takseringsreglene i byskatteloven for det vesentlige videreført i nye bestemmelser i eiendomsskatteloven § 8 A-2 og § 8 A-3.

Eiendomsskatteloven § 8 A-2 første ledd har denne ordlyden:

"Verdet av eiendomen skal setjast til det beløp ein må gå ut frå at eiendomen etter si innretning, brukseigenskap og lokalisering kan bli avhenda for under vanlege salstilhøve ved fritt sal"

Eiendomsskatteloven § 8 A-3 første til fjerde ledd angir om takseringen:

- (1) Eiendomen skal verdsetjast ved takst.*
- (2) Det skal vere ei allmenn taksering i kommunen kvart tiande år. Dersom det ligg føre særlege tilhøve, kan kommunestyret avgjere at ny taksering skal skje tidlegare eller seinare enn dette, men ikkje seinare enn tre år etter at siste allmenne taksering skulle ha skjedd. Kommunen dekkjer kostnadene ved taksering, og kommunestyret utnemner dei personane som skal stå for takseringa.*
- (3) Formannskapet eller skattytar kan krevje overtakst.*
- (4) Kommunestyret kan i staden for løysinga i andre ledd, utnemne ei sakkunnig nemnd som skal setje taksten på grunnlag av forslag frå tilsette synfaringsmenn.*

De tre saksøkte kommuner har alle opprettet takseringsnemnder, med særskilte klagenemnder som treffer takstvedtak i klagesaker. De tre vedtak som står til rettens prøvelse, er alle truffet av slike klagenemnder, etter innstilling fra en særskilt oppnevnt taksator.

Selv om målet for taksten etter ordlyden i byskatteloven § 5 og i eiendomsskatteloven § 8 A-2 er å finne eiendommens omsetningsverdi, er partene enige om at verdsettelsen av nettanlegg skal bygge på nettanleggets gjenanskaffelsesverdi (teknisk verdi) på tidspunktet for taksten, med fradrag for verdireduksjon som følge av slit, elde og utidsmessighet. Dette med grunnlag i Høyesteretts avgjørelse i Statnettdommen, inntatt i Rt. 1999 side 192.

Den tekniske nyverdien av nettanleggene er ikke gjenstand for tvist.

Tvisten angår alene fradragene for verdiforringelse som følge av slit, elde og utidsmessighet som klagenemndene har gjort i den tekniske nyverdien på nettanleggene, idet anleggene på taksttidspunktene ikke var nye.

Hjelmeland kommune skrev ut eiendomsskatt omfattende Statnetts nettanlegg i kommunen med virkning fra 2008. Den sakkyndige takstnemnden engasjerte foretaket Geoservice AS ved Trygve Bjark som sakkyndig taksator til å bistå med takseringen av Statnetts nettanlegg. Takstnemnden satte likevel verdien av nettanlegget vesentlig høyere enn

forslaget fra taksatoren. Vedtaket ble påklaget av Statnett, og den sakkyndige ankenemnden engasjerte Hydrologiservice AS ved Einar Østvold til å vurdere klagen. Ankenemnden fastsatte deretter taksten til vel 265 millioner kroner. Resultatet av klagebehandlingen var en marginalt lavere takstverdi enn den takstnemnda hadde fastsatt.

Ankenemndens vedtak ble etter søksmål fra Statnett opphevet ved Stavanger tingrett dom 29. november 2010, idet retten fant at det heftet mangler ved takstens begrunnelse opp mot både bruttoverdier og fradragene.

Ved den fornyede behandlingen av taksten i ankenemnda ble Thomas Bjønnes engasjert som sakkyndig taksator. Statnett hadde under behandlingen innsigelser mot så vel bruttoverdiene som ble lagt til grunn av taksatoren, som modellen som ble benyttet ved beregningen av fradraget for slit, elde og utidsmessighet. Ved ankenemndens vedtak 18. oktober 2011 ble taksten over Statnetts nettanlegg i Hjelmeland kommune, i samsvar med Bjønnes takstforslag, satt til 204 100 000 kroner pr. 1. januar 2008.

Ankenemndens vedtak ble etter søksmål fra Statnett opphevet ved Stavanger tingrett dom 20. mars 2013, idet retten fant at det heftet skjønns mangler ved nemndens vurdering av fradragene.

Ved den fornyede behandlingen for ankenemnden ble Thomas Bjønnes igjen engasjert som sakkyndig taksator. Ved nytt vedtak 24. april 2014 satte ankenemnden, overensstemmende med innstillingen fra Bjønnes, taksten til 191 560 000 kroner med virkning fra 2008, og til 194 639 000 kroner med virkning fra 2014. Forskjellen lå her i at Førre transformatorstasjon, som inngikk i taksten, hadde blitt betydelig oppgradert i den mellomliggende periode.

Hol Kommune besluttet i 2011 å gjennomføre alminnelig omtaksering av alle eiendomsskattepliktige eiendommer i kommunen med virkning fra 2011, herunder også Statnetts nettanlegg. Eiendomsskattenemnda engasjerte Thomas Bjønnes som sakkyndig taksator ved takseringen av Statnetts nettanlegg. I samsvar med dennes vurderinger ble taksten satt til nær 700 millioner kroner. Vedtaket ble av Statnett påklaget til overtakstnemnda for eiendomsskatt, som engasjerte Bjønnes som sakkyndig taksator også ved klagebehandlingen. Statnett hadde under behandlingen av klagesaken innsigelser mot

så vel bruttoverdiene som ble lagt til grunn av taksatoren, som modellen som ble benyttet ved beregningen av fradraget for slit, elde og utidsmessighet. I møte 31. januar 2012 opprettholdt overtakstnemnda den påklagede taksten på 698 706 500 kroner.

Overtakstnemndas vedtak ble etter søksmål fra Statnett opphevet ved Stavanger tingrett dom 20. mars 2013, idet retten fant at det heftet skjønsmangler ved nemndens vurdering av fradragene.

Ved den fornyede behandlingen for overtakstnemnda ble Thomas Bjønnes igjen engasjert som sakkyndig taksator. Ved nytt vedtak 23. april 2014 satte overtakstnemnda, overensstemmende med innstillingen fra Bjønnes, taksten til 687 400 000 kroner.

Evje og Hornnes Kommune besluttet å gjennomføre alminnelig omtaksring av alle eiendomsskattepliktige eiendommer i kommunen med virkning fra 2011, herunder også Statnetts nettanlegg. Idet Statnett ikke besvarte henvendelser fra takstnemnda, ble taksten av takstnemnda satt med et grovt skjønn. Vedtaket ble påklaget av Statnett til kommunens sakkyndige ankenemnd, som engasjerte Hydrologiservice AS ved Einar Østvold som sakkyndig taksator i klagesaken. Statnett hadde under behandlingen av klagesaken innsigelser mot bruttoverdiene som ble lagt til grunn av taksatoren, og modellen som ble benyttet ved beregningen av fradraget for slit, elde og utidsmessighet. Ved overtakstnemndens vedtak 21. februar 2012 ble taksten for Statnetts nettanlegg i Evje og Hornnes kommune, i samsvar med Hydrologiservices takstforslag, satt til 88 110 000 kroner.

Ankenemndens vedtak ble etter søksmål fra Statnett opphevet ved Stavanger tingrett dom 20. mars 2013, idet retten fant at det heftet mangler ved nemndens vurdering av fradragene.

Ved den fornyede behandlingen for klagenemnda ble Hydrologiservice AS ved Einar Østvold igjen engasjert som sakkyndig taksator. Ved nytt vedtak 23. april 2014 satte klagenemnda, overensstemmende med innstillingen fra Hydrologiservice AS, taksten til 109 360 000 kroner for skatteåret 2011. For de etterfølgende skatteår ble taksten satt til 101 800 000 kroner, idet Statnett hadde anmodet om at Evje kompenseringstasjon ble tatt ut av taksten da denne var havarert og senere revet.

Ved stevning til Stavanger tingrett 22. oktober 2014 reiste Statnett SF søksmål mot Hjelmeland kommune om gyldigheten av ankenemndens eiendomsskattetakst over foretakets nettanlegg i kommunen. Angrepet mot taksten rettet seg alene mot de prinsipper som var benyttet ved fradraget for slit elde og utidsmessighet, og det skjønn som lå til grunn for fradraget. Hjelmeland kommune har i rettidig tilsvaer gjort gjeldende at vedtaket er gyldig, og nedlagt påstand om frifinnelse.

Ved stevning til Hallingdal tingrett 22. oktober 2014 reiste Statnett SF søksmål mot Hol kommune om gyldigheten av overtakstnemndens eiendomsskattetakst over foretakets nettanlegg i kommunen. Angrepet mot taksten rettet seg alene mot de prinsipper som var benyttet ved fradraget for slit, elde og utidsmessighet, og det skjønn som lå til grunn for fradraget. Hol kommune har i rettidig tilsvaer gjort gjeldende at vedtaket er gyldig, og nedlagt påstand om frifinnelse.

Ved stevning til Kristiansand tingrett 22. oktober 2014 reiste Statnett SF søksmål mot Evje og Hornnes kommune om gyldigheten av overtakstnemndens eiendomsskattetakst over foretakets nettanlegg i kommunen. Angrepet mot taksten rettet seg alene mot de prinsipper som var benyttet ved fradraget for slit elde og utidsmessighet, og det skjønn som lå til grunn for fradraget. Evje og Hornnes kommune har i rettidig tilsvaer gjort gjeldende at vedtaket er gyldig, og nedlagt påstand om frifinnelse.

Søksmålene mot Hol kommune og Evje og Hornnes kommune ble, etter initiativ fra saksøkeren og med samtykke fra Stavanger tingrett, av vedkommende domstoler besluttet overført til Stavanger tingrett i henhold til domstolloven § 38. Stavanger tingrett har ved senere beslutning avgjort at de overførte sakene skal undergis felles behandling og pådømmelse med tvistesaken mellom Statnett og Hjelmeland kommune.

Statnett har deretter under saksforberedelsen utvidet påstanden i to omganger overfor de tre saksøkte, til også å omfatte krav om tilbakebetaling av eiendomsskatt som er ilagt og betalt med grunnlag i vedtakene som anføres å være ugyldige. Påstanden for dette kravet ble også endret under hovedforhandlingen. De saksøkte har alle påstått seg frifunnet også for dette kravet.

Under sakens gang har Landssammenslutninga av Vasskraftkommunar (LVK) meldt seg som partshjelper til støtte for de saksøkte.

Hovedforhandling ble holdt i Stavanger tinghus 23.-25. juni 2015, hvor prosessfullmektigen og den rettslige medhjelperen møtte for saksøkeren, prosessfullmektigene og ordførerne møtte for de saksøkte, og prosessfullmektigen møtte for partshjelperen. Retten mottok forklaring fra 3 representanter for partene og fra 4 vitner. Det ble foretatt slik dokumentasjon som fremgår av rettsboken. Dommen er som følge av ferieavvikling ikke avsagt innenfor lovens frist.

Saksøkeren – Statnett SF – har som påstandsgrunnlag i det vesentlige gjort gjeldende:

Etter eiendomsskatteloven § 8A-2 første ledd skal eiendomsskattegrunnlaget fastsettes til det eiendommen

" etter si innretning, bruksegenskap og lokalisering kan bli avhenda for under vanlege salstilhøve ved fritt sal ".

Det følger av rettspraksis fra den nå opphevede byskattelov § 5 at bestemmelsen skal forstå slik at taksten skal reflektere eiendommens objektiviserte omsetningsverdi, jf. for eksempel Høyesteretts oppsummering av verdsettelsesprinsippene i Sydvarangerdommen, Rt. 2011 side 51, avsnitt 34 flg.

Det følger av Høyesteretts avgjørelse i Statnettsaken – Rt. 1999 side 192 – at verdsettelsen av nettanlegg i henhold til byskatteloven § 5, skal gjøres etter substansverdi, som er anleggets nyverdi ved anskaffelse på taksttiden, med fradrag for slit, elde og utidsmessighet.

Det gjøres gjeldende at vedtakene er ugyldige idet takstene er for høye og ikke reflekterer omsetningsverdien, jf. eiendomsskatteloven § 8A-2. Den uriktige verdsettelsen skyldes at det er benyttet uriktige prinsipper som ikke avspeiler verdireduksjonen på grunn av slit, elde og utidsmessighet.

Domstolene har full prøvelsesrett.

Det er benyttet en avskrivningsmetode med relativt lave avskrivninger i begynnelsen, og større etter hvert. Den progressive avskrivningsmetoden er kombinert med en miste gjenværende levetid på 10 år. Det anvendte prinsippet er i strid med loven og medfører svært høye restverdier på eldre anlegg.

Formålet med regelen i eiendomsskatteloven om at det skal gjøres fradrag for slit, elde og utidsmessighet, er at gjenanskaffelsesverdien skal korrigeres slik at anlegges objektive omsetningsverdi reflekteres i taksten.

Det progressive prinsipp som er anvendt er ikke egnet til å reflektere verdireduksjonen av anlegget. Når dette prinsippet innebærer at det ikke gis fullt fradrag for teknisk slit på anlegget over anlegges levetid, blir det særlig klart at det progressive prinsippet er uegnet ved fastsettelse av verdireduksjon.

Saksøkeren gjør gjeldende at anlegges omsetningsverdi reduseres jevnt over anlegges levetid, og at det ved beregningen av fradraget for slit, elde og utidsmessighet derfor må benyttes en lineær avskrivningsprofil.

Til støtte for dette fremheves at legalitetsprinsippet tilsier at verdsettelsesprinsippene skal være enkle og forutsigbare for skattyter. De anvendte verdsettelsesprinsippene er svært kompliserte. For andre verk og bruk enn kraftnett foretas det en reduksjon for slit, elde og utidsmessighet basert på en lineær modell. Kraftnettet skiller seg ikke fra andre verk og bruk på en slik måte at det er behov for andre verdsettelsesprinsipper.

Det gjøres under enhver omstendighet gjeldende at vedtakene er ugyldige fordi vedtakene ikke er tilstrekkelig konkret begrunnet, jf. eiendomsskatteloven § 29 femte ledd annet punktum, jf. forvaltningsloven § 41. Det er blant annet ikke begrunnet hvorfor forholdet mellom kapitaliseringsfaktoren for den aktuelle linjen og en tenkt ny linje gir et riktig uttrykk for teknisk slit, elde og utidsmessighet. Videre er heller ikke valg av rentefot tilstrekkelig begrunnet.

Ettersom kommunene har skrevet ut eiendomsskatt i strid med eiendomsskatteloven, og innfordret denne, gjøres det gjeldende at Statnett har krav på å få tilbakebetalt for mye innbetalt eiendomsskatt som bygger på de ugyldige takstene. Det skal i tillegg betales 6%

rente p.a. fra de respektive innbetalingstidspunktene og frem pengene bli tilbakebetalt Statnett, jf. eiendomsskatteloven § 26 og forskrift av 18. desember 1987 nr. 977 § 2. Kravet medtas i saken fordi krav om tilbakebetaling av uriktig innbetalt eiendomsskatt foreldes etter foreldelseslovens alminnelige foreldelsesfrist på 3 år.

Saksøkeren nedla slik **påstand**:

I søksmålet mot Hjelmeland kommune:

1. Sakkyndig ankenemnd for eiendomsskatt i Hjelmeland kommune sitt vedtak av 24. april 2014 vedrørende Statnett SF er ugyldig.
2. Hjelmeland kommune dømmes til å tilbakebetale til Statnett SF innbetalt eiendomsskatt for skatteårene 2011, 2012, 2013 og 2014 med fradrag for fastsatt eiendomsskatt etter nytt vedtak for skatteårene 2011, 2012, 2013 og 2014. I tillegg kommer rente iht. eiendomsskatteloven § 26, jf. forskrift av 18. desember 1987 nr. 977 § 2.
3. Hjelmeland kommune skal ved ny taksering av Statnett SFs linjenett gjøre fradrag for slit, elde og utidsmessighet basert på lineære avskrivninger.

I søksmålet mot Evje og Hornnes kommune:

1. Klagenemnda for eiendomsskatt i Evje og Hornnes kommune sitt vedtak av 23. april 2014 vedrørende Statnett SF er ugyldig.
2. Evje og Hornnes kommune dømmes til å tilbakebetale til Statnett SF innbetalt eiendomsskatt for skatteårene 2011, 2012, 2013 og 2014 med fradrag for fastsatt eiendomsskatt etter nytt vedtak for skatteårene 2011, 2012, 2013 og 2014. I tillegg kommer rente iht. eiendomsskatteloven § 26, jf. forskrift av 18. desember 1987 nr. 977 § 2.
3. Evje og Hornnes kommune skal ved ny taksering av Statnett SFs linjenett fradrag for slit, elde og utidsmessighet basert på lineære avskrivninger.

I søksmålet mot Hol kommune:

1. Overtakstnemnda for eiendomsskatt i Hol kommune sitt vedtak av 23. april 2014 vedrørende Statnett SF er ugyldig.

2. *Hol kommune dømmes til å tilbakebetale til Statnett SF innbetalt eiendomsskatt for skatteårene 2012, 2013 og 2014 med fradrag for fastsatt eiendomsskatt etter nytt vedtak for skatteårene 2012, 2013 og 2014. I tillegg kommer rente iht. eiendomsskatteloven § 26, jf. forskrift av 18. desember 1987 nr. 977 § 2.*
3. *Hol kommune skal ved ny taksering av Statnett SFs linjenett gjøre fradrag for slit, elde og utidsmessighet basert på lineære avskrivninger.*

De saksøkte – Hjelmeland kommune, Evje og Hornnes kommune og Hol kommune – har som påstand grunnlag i det vesentlige gjort gjeldende:

Partene er enige om at en korrekt taksering av saksøkerens nettanlegg både etter den tidligere bestemmelsen byskatteloven § 5 og den nåværende bestemmelsen i eiendomsskatteloven § 8 A-2 skal bygge på substansverdien, slik det er utlagt blant annet i Statnettdommen i Rt. 1999 side 192. Ved fastsettelsen av substansverdien skal nemndene ved takseringen bygge på hva det sannsynlig vil koste å oppføre det aktuelle nettanlegget ved det tidspunkt som taksten bygger på, samtidig som det skal gjøres fradrag for verdireduksjon som ligger i slit, elde og utidsmessighet, idet anlegget som takseres ikke er nytt.

Det konstateres at saksøkeren ikke for noen av vedtakene anfører at det hefter mangler ved nemndenes skjønn hva angår brutto gjenanskaffelseskostnader for de anlegg takstene gjelder, men at angrepet på takstene alene angår beregningen av fradraget for slit, elde og utidsmessighet.

Det gjøres gjeldende at domstolenes prøvelsesrett i forhold til de angrepne vedtak er begrenset, idet domstolene ikke kan overprøve nemndenes konkrete skjønnsutøvelse så lenge skjønnet ikke fremstår som vilkårlig eller grovt urimelig. Det vises om dette blant annet til avgjørelsene inntatt i Rt. 1960 side 711 Dale og Rt. 1994 side 378 Vinje, hvor dette er slått fast. Avgjørelsen inntatt i Rt. 2012 side 1025 viser for øvrig at full prøvingsadgang heller ikke gjelder i ligningsforvaltningen, slik saksøkeren har gjort gjeldende.

Det gjøres gjeldende at nemndene har bygget takstvedtakene på en korrekt forståelse av byskatteloven § 5, slik denne blant annet er utlagt i avgjørelsen inntatt i Rt. 1999 side 192.

Nemndene har bygget sine takster på substansverdiprinsippet, og det er ikke i strid med loven å beregne fradraget for slit, elde og utidsmessighet ut fra avkastningsvurderinger. Dette ble også gjort i de avgjørelsene som stod til prøvelse i Rt. 1999 side 192, uten at partene da fant grunn til å gjøre gjeldende at det var i strid med substansverdiprinsippet. Heller ikke Høyesterett fant i den saken grunn til å knytte merknader til måten fradraget var beregnet på. I det store og det hele er bruken av avkastningsmodell den fradragsmodellen som er benyttet over mange år ved beregningen av fradraget for slit og elde på nettanlegg.

Hvorvidt fradraget for slit og elde skal følge en progressiv, lineær eller degressiv modell, er en del av nemndenes konkrete skjønnsutøvelse som ikke kan prøves direkte av domstolene.

Det kan ikke sees at det er anført at klagenemndene har bygget takstvedtakene på uriktig faktum..

Det bestrides at nemndenes skjønn er vilkårlig eller utilstrekkelig begrunnet. Valget av kapitaliseringsrentefot på 6 % som modellene bygger på, er innenfor en skjønnsmessig forsvarlig ramme idet takstene skal være virksomme for 10 år. At bruken av modellene innebærer en progressiv fradragsmodell, er i samsvar med den erfarte virkeligheten for disse store overføringsnettene, som består av betongfundamenter, stålmaster og overføringskabler av stål og aluminium. Anleggene har den samme overføringskapasitet fra de blir satt i drift, til de blir tatt ut av drift. Modellene som er benyttet, innebærer en fradragskurve som ender på ca. 50 % restverdi, hvilket også er i samsvar med den erfarte virkeligheten for disse anleggene. En vesentlig del av anleggskostnaden er erverv av linjerettigheter, sikringssoner osv., som er varige verdier. Videre vil fundamenter og stålmaster i stor utstrekning kunne gjenbrukes ved eventuell oppgradering av linjene til høyere overføringskapasitet. Takstene gir etter de saksøktes syn uttrykk for reell verdi og fremstår som rimelige. Det vises for øvrig til at det i takstene er foretatt sjablongfradrag til gunst for skattyteren, hvorpå takstene også av den grunn fremstår som robuste.

Dersom Statnett på noe punkt vinner frem med søksmålet og nye vedtak skulle medføre lavere skattegrunnlag for selskapet, har det krav på å få tilbake for mye betalt eiendomsskatt, med tillegg av renter, jf. eiendomsskatteloven § 25 tredje ledd og § 26.

Saksøkte Hjelmeland kommune nedla slik påstand:

1. *Hjelmeland kommune frifinnes.*
2. *Hjelmeland kommune tilkjennes sakens omkostninger.*

Saksøkte Evje og Hornnes kommune nedla slik påstand:

1. *Evje og Hornnes kommune frifinnes.*
2. *Evje og Hornnes kommune tilkjennes sakens omkostninger.*

Saksøkte Hol kommune nedla slik påstand:

1. *Hol kommune frifinnes.*
2. *Hol kommune tilkjennes sakens omkostninger.*

Partshjelperen – Landssammenslutninga av Vasskraftkommunar – som sluttet seg til de saksøktes anførselsgrunnlag og har støttet de påstander hver av de saksøkte har nedlagt.

På egne vegne har partshjelperen nedlagt slik **påstand**:

LVK tilkjennes saksomkostninger som partshjelper.

Rettsens bemerk:

1. Nærmere om sakens gjenstand – veien videre

Saken gjelder gyldigheten av tre separate takstvedtak for eiendomsskatt etter eiendomsskatteloven § 8 A-2, vedrørende Statnetts overføringsnett, nemlig vedtak 24. april 2014 fra sakkyndig ankenemnd for eiendomsskatt i Hjelmeland kommune, vedtak 23. april 2014 fra overtakstnemnda for eiendomsskatt i Hol kommune, og vedtak 23. april 2014 fra klagenemnda for eiendomsskatt i Evje og Hornnes kommune.

Eiendomsskatteloven § 8 A-2 er en videreføring av den eldre regelen i den nå opphevede byskatteloven § 5, som var gjeldende for taksering av nettanlegg frem til 2013.

Retten må ved prøvingen av vedtakenes gyldighet undergi hvert enkelt vedtak en individuell og konkret vurdering, selv om sakene er forenet til felles behandling og pådømmelse. Sakene har likevel store likhetstrekk, idet det dreier seg om samme skattyter og i det vesentlige samme typen overføringsnett, hovedsakelig 300 kV og 420 kV linjer, taksert etter den samme takseringsmetoden, og med de samme angrep på fradragsspørsmålet i samtlige saker. I alle takstvedtakene inngår også ett stasjonært anlegg, som det er benyttet samme takseringsmetode på. Det er imidlertid linjeføringene som er det vesentlige for takstgrunnlagene, og Statnett har i retten uttrykkelig tilkjennegitt at de spørsmål selskapet ønsker at retten skal prøve, av praktiske grunner utelukkende angår takseringen av linjene. Dette medfører at retten kan foreta en felles behandling av en rekke av de tvistes spørsmål som er reist i de tre sakene.

Statnett har krevet dom for at klagenemndenes takster er ugyldige, og at retten i slutningen også gis anvisning om at det ved ny takst benyttes en lineær modell ved fastsettelsen av fradraget for slit, elde og utidsmessighet.

Retten oppfatter Statnetts anførsler dit hen at selskapet prinsipalt gjør gjeldende at det følger av en generell forståelse av regelen i eiendomsskatteloven § 8 A-2 at det ved fastsettelsen av fradraget for slit, elde og utidsmessighet *skal* benyttes en lineær fradrag eller nedskrivningsmodell. Denne anførselen kan retten prøve uhindret av hvilken oppfatning den måtte ha om domstolens prøvingskompetanse ved prøvingen av nemndenes konkrete rettsanvendelse. Retten vil behandle anførselen under punkt 2 nedenfor.

Retten oppfatter videre Statnetts anførsler dit hen at selskapet subsidiært gjør gjeldende at bruken av en lineær fradrag- eller nedskrivningsmodell i de tre konkrete sakene gir en riktigere beskrivelse av størrelsen på fradraget for slit, elde og utidsmessighet enn en progressiv modell, og at domstolen har full kompetanse til å gjennomføre en slik subsumsjon under bestemmelsen. Denne anførselen foranlediger at retten må ta stilling til om den kan prøve den konkrete subsumsjonen under eiendomsskatteloven § 8 A-2. Retten vil behandle anførselen under punkt 3 nedenfor.

Retten oppfatter endelig Statnetts anførsler slik at selskapet atter subsidiært – forutsatt at domstolen ikke kan prøve den konkrete subsumsjonen - gjør gjeldende begrunnelsen for

alle de tre vedtakene har slike mangler at det ikke går an å se av begrunnelsen for vedtakene at forvaltningen har bygget på en forsvarlig skjønnsutøvelse. Retten vil behandle anførselen under punkt 4 nedenfor.

2. Hvorvidt de angrepne vedtak bygger på en uriktig generell forståelse av eiendomsskatteloven § 8 A-2

Retten oppfatter Statnetts anførsler dit hen at selskapet prinsipalt gjør gjeldende at det følger av en generell forståelse av regelen i eiendomsskatteloven § 8 A-2 at det ved fastsettelsen av fradraget for slit, elde og utidsmessighet skal benyttes en lineær fradrags- eller nedskrivningsmodell.

Vedtakene som står til rettens prøvelse bygger ubestridt på en progressiv fradrags- eller nedskrivningsprofil for nettanleggene.

Retten skal nå ta stilling til om bruken av en progressiv fradrags- eller nedskrivningsprofil ved beregningen av fradraget for verdireduksjon som følge av slit, elde og utidsmessighet på nettanlegg er i strid med en korrekt forståelse av byskatteloven § 5 første ledd, slik den nå er videreført i eiendomsskatteloven § 8 A-2 første ledd.

Byskatteloven § 5 første ledd hadde denne ordlyden:

"§ 5. Ved takseringen ansættes eiendommens takstverdi til det beløp, som eiendommen efter sin beskaffenhet, anvendelighet og beliggenhet antages at kunne avhændes for under sedvanlige omsætningsforhold ved frit salg."

Eiendomsskatteloven § 8 A-2 første ledd har denne ordlyden:

"Verdet av eiedomen skal setjast til det beløp ein må gå ut frå at eiedomen etter si innretning, brukseigenskap og lokalisering kan bli avhenda for under vanlege salstilhøve ved fritt sal"

I Statnettdommen, Rt. 1999 side 192, uttalte Høyesterett på side 201 følgende om den generelle forståelsen av byskatteloven § 5:

"Etter byskatteloven § 5 første ledd skal eiendomsskattetaksten fastsettes ut fra hva eiendommen "antages at kunne avhændes for under sedvanlig omsætningsforhold"

ved frit salg". Når bestemmelsen særlig fremhever eiendommens "beskaffenhet, anvendelighet og beliggenhet", peker dette hen mot den betydning disse forholdene kan ha for eiendommens omsetningsverdi. Men formuleringen kan også sees som et uttrykk for den objektiviserte verdi som man her skal komme frem til. I praksis har taksering på grunnlag av substansverdi – i betydningen teknisk nyverdi – i stor utstrekning vært anvendt ved industrielle anlegg. Et unntak har vært produksjonsanlegg for elektrisk kraft som stort sett er blitt taksert på grunnlag av avkastningsverdien, mens overføringsanlegg for elektrisk kraft har blitt taksert på grunnlag av substansverdien. At dette har vært takseringspraksis er blant annet uttalt i Ot.prp.nr.23 (1995-96) Skattlegging av kraftforetak side 149."

Om forholdet mellom verdsettelse etter substansverdi og verdsettelse etter avkastningsverdi uttalte Høyesterett samme sted videre:

"Hydrodommen i Rt-1974-332, som gjaldt taksering av industrielle anlegg, behandles forholdet mellom taksering etter substans- og avkastningsverdien. Dommen må forstås slik at det ikke uten videre vil være riktig å bygge på avkastningsverdien når denne er lavere enn substansverdien. Førstvoterende gir uttrykk for at det bare er i de spesielle tilfeller "da det er temmelig åpenbart at man ikke kan regne med lønnsom drift, at avkastningsverdien må slå igjennom overfor substansverdien når det gjelder taksering etter byskattelovens første kapittel." Denne uttalelsen er i senere dommer av Høyesterett forstått slik at det ble "akseptert at eiendomsskattetaksten kan bygge på substansverdien dersom det ikke er "temmelig åpenbart" at avkastningsverdien er lavere", jf Rt-1987-1290 og Rt-1991-98.

På bakgrunn av bemerkningene i dommen i Rt-1974-332 mener jeg at det skal atskillig til før det vil være grunnlag for å gå over til nytt prinsipp for taksering av overføringsanlegg. Jeg kan likevel ikke se at den foreliggende praksis har etablert en rettslig norm som bare kan endres ved ny lovgivning. En endring i et anleggs avkastning vil kunne ha så stor betydning for anleggets omsetningsverdi at det ut fra synspunktene i 1974-dommen vil være riktig å bygge verdsettelsen på avkastningsverdien."

Av særlig interesse for forholdet mellom den generelle regelforståelsen, som retten alltid kan prøve og den konkrete skjønnsutøvelsen, som retten ikke alltid kan prøve, er Høyesteretts uttalelser i det foran refererte avsnittet om når man kan gå over fra substansmetoden til avkastningsmetoden. Dette er normer som ikke fremkommer av lovbestemmelsens ordlyd, og som peker i retning av at domstolene i relativt omfattende grad utfyller innholdet i bestemmelsen. Dette er også uttalt av Høyesterett i Statnettdommen, idet det øverst på side 202 heter:

"Eiendomsskatten er en objektskatt. De nærmere prinsipper for takseringen er her utviklet gjennom rettspraksis."

Det som her er uttalt, kan tas til inntekt for at domstolene som del av tolkningen og utfyllingen av byskatteloven § 5, nå eiendomsskatteloven § 8 A-2, kan avgjøre hva som mer konkret ligger i substansverdimetoden, herunder hva som skal til før det kan sluttes å foreligge verdiforringelse på grunn av slit, elde og utidsmessighet.

Høyesteretts oppsummering av den generelle rettsnormen, slik den inntil da var fastlagt i rettspraksis, viser at konsekvensen av domstolenes håndtering av bestemmelsen har innebåret temmelig konkret tilskjæring av verdsettelsesnormen etter hvert som nye spørsmål har meldt seg. Det heter i fortsettelsen av Statnettdommen på side 202 blant annet følgende:

" ... Det sees bort fra privatrettslige avtaler som kan påvirke verdien av eiendommen. Den omsetningsverdien som byskatteloven § 5 første ledd viser til, er således ikke den pris en kan oppnå i markedet for eiendom på det aktuelle tidspunkt, men en tenkt pris som fremkommer når en ser bort fra særlige forhold knyttet til den enkelte eiers utnytting av eiendommen.

Men man har ved fastsettelsen av den objektiviserte verdi også sett bort fra generelle byrder som er pålagt de aktuelle eiendommene. Dette er særlig kommet til uttrykk i saker om betydningen av konsesjonsvilkår ved eiendomsbeskatning av kraftverk. I dommen om Meråker Smelteverk i Rt-1958-801 ble det uttalt at man ved eiendomsbeskatningen skal se bort fra hjemfallsretten for kraftverk; et standpunkt som er opprettholdt i senere rettspraksis. Synspunktet er at hjemfallsretten bare påvirker verdien for den enkelte eier, men ikke verdien av verket i seg selv. Når det gjelder plikten til å levere konsesjonskraft, følger det av Tydaldommen i Rt-1994-333 at det ikke skal tas hensyn til denne forpliktelse ved takseringen. – Jeg tilføyer at den objektiviserte verdi skal anvendes uten hensyn til om verdsettelsen skjer ut fra avkastningsverdien eller på grunnlag av substansverdien."

Retten tar som utgangspunkt for spørsmålet at formålet med å gjøre fradrag i teknisk nyverdi for slit, elde og utidsmessighet, er at disse faktorene etter en nærmere vurdering kan utgjøre en større eller mindre *verdireduksjon* av nettanlegget.

Hvorvidt det i det konkrete tilfellet foreligger en verdireduksjon og størrelsen av denne, beror i prinsippet på en skjønnsmessig bedømmelse av en rekke faktiske forhold i lys av de generelle rettslige rammene for verdsettelsen som det blant annet er redegjort for i Statnettdommen.

Hvorvidt en i denne vurderingen kommer til en verdireduksjon som over tid kan illustreres med en lineær, progressiv eller degressiv linje, vil i tilfelle være en konsekvens av

vurderingen av verdireduksjonen på det konkrete anlegget. Det samme antas å gjelde for den økonomiske levetiden for anlegget, som representerer det tidsløp den tekniske nyverdien av anlegget skal fordeles ut over, og den eventuelle restverdi i anlegget som vurderes å være der også etter at det blir lagt ned eller erstattet av et nytt anlegg.

I den grad det benyttes beregningsmodeller for å beregne verdireduksjonen på anlegget som følge av slit, elde eller utidsmessighet, antar retten at utgangspunktet må være at slike metoder alene kan være et hjelpemiddel som inngår i et bredere skjønn over hvorvidt det foreligger verdireduksjon på nettanlegget. Retten viser om dette til en analog situasjon som var oppe i avgjørelsen inntatt i Rt. 2000 side 772 Paulsen, hvor ligningsmyndighetene ved skatteligningen hadde benyttet en superprofittmetode ved fastsettelsen av størrelsen av ervervet forretningsverdi (goodwill). Skattyteren bestred metodens godhet, og fremla selv avvikende størrelser ved bruk av en avkastningsmetode. Om metodebruken ved skjønnsvurderingen uttalte Høyesterett – flertallet – på side 785-786 følgende:

"Ligningskontoret har for sin del tatt utgangspunkt i den såkalte superprofittmetoden, slik denne er beskrevet i nevnte rundskriv fra Skattedirektoratet. Det er der også redegjort for avkastningsverdimetoden som en alternativ metode.

Når det først er hjemmel for ligningsmyndighetene til å foreta skjønn, må de ha forholdsvis stor frihet til å bygge opp skjønnet. Det må imidlertid ikke tapes av syne at målet er å komme frem til et mest mulig riktig resultat også der fastsettelsen skjer ved skjønn.

Jeg kan ikke se at opplysningene i saken gir grunnlag for å kritisere ligningsnemndas valg av metode, og går heller ikke nærmere inn på de enkelte tallstørrelser som er lagt inn i beregningene. Jeg bemerker likevel at eierlønnen kan være vurdert noe høyt. Jeg finner det ikke nødvendig å gå nærmere inn på dette, men nøyer meg med å konstatere at verdsettelsen av goodwillverdien er basert på en skjematisk beregning etter superprofittmetoden, med et avkastningskrav på 20% i 5 år, med en viss tallmessig oppjustering.

Etter min mening var dette et for snevert skjønnsgrunnlag.

Jeg nevner at Skattedirektoratet i det reviderte rundskriv fra 1997 side 13 uttaler om superprofittmetoden:

«Metoden må brukes som en tommelfingerregel og som en støtteberegning i skjønnsutøvelsen. I drøftelser med skattyter anbefales det å få frem de faktiske underliggende forhold av betydning i resonnementet og unngå å bli for beregningsteknisk. Beregningsteknikken kan bli avsporende. » "

Retten antar imidlertid at man ved takseringen etter eiendomsskatteloven i større grad kan bruke grovere størrelser – erfaringstall og beregnede størrelser – enn ved skjønn som gjøres etter ligningsloven § 8-1. Retten bygger dette både på den store graden av objektivisering av takstene som Høyesterett har gitt anvisning på, og det forhold at takstene skal tjene som beskatningsgrunnlag for skattesatser på svært moderat nivå, mellom 2 og 7 promille.

Retten kan etter dette ikke se at bruken av metoder basert på avkastning av anlegget ved vurderingen av den eventuelle størrelsen av verditapet på nettanlegg som følge av slit, elde eller utidsmessighet, i seg selv er i strid med utgangspunktet i rettspraksis om at man ved takseringen av slike anlegg etter byskatteloven § 5 og eiendomsskatteloven § 8 A 2 skal bruke substansverdimetoden.

I dette ligger dermed også at retten ikke kan se at det ved tolkningen av loven, er grunnlag for noen generell slutning om at fradragsprofilen alltid skal være lineær, slik Statnetts anførsler byggende på uriktig lovforståelse angir.

Statnetts anførsel om at vedtakene bygger på en uriktig generell lovforståelse kan således ikke føre frem.

3. Statnetts angrep på nemndenes konkrete rettsanvendelse (subsumsjonen) Domstolenes prøvingsadgang

Retten oppfatter Statnetts anførsler dit hen at selskapet subsidiært gjør gjeldende at en lineær fradrags- eller nedskrivningsmodell i de tre konkrete sakene gir en riktigere beskrivelse av størrelsen på fradraget for slit, elde og utidsmessighet enn den degressive modell som er konsekvensen av nemndenes skjønn for de tre vedtakene.

Dette innebærer at Statnett angriper nemndenes konkrete rettsanvendelse – subsumsjon eller skjønnsutøvelse – under eiendomsskatteloven § 8 A-2.

Retten må da først ta stilling til om det er begrensninger i dens adgang til direkte prøvelse av hele eller deler av rettsanvendelsen som ligger til grunn for de tre takstvedtakene, som alle bygger på eiendomsskatteloven § 8 A-2.

Retten finner grunn til å fremheve at normene for domstolenes prøvelsesrett med forvaltningsvedtak er utviklet av domstolene selv, og at utgangspunktet er at domstolene kan prøve alle sider av forvaltningsvedtak. Det vises om dette blant annet til avgjørelsen inntatt i Rt. 1995 side 1427, hvor det på side 1434 blant annet heter:

"Det er i dag et alminnelig prinsipp i forvaltningsretten at domstolene kan prøve ikke bare lovtolkningen, men også subsumsjonen ved anvendelsen av lover som gjør inngrep overfor den enkelte. Dette anses som en viktig del av rettsikkerheten. Selv om det er unntak fra denne hovedregel, må de særskilt begrunnes."

Retten legger etter dette til grunn at der spørsmålet om begrensninger i domstolenes prøvelsesrett kommer opp, gjelder dette gjennomgående i forhold til den konkrete rettsanvendelse – subsumsjonen.

Dersom de vilkår som loven stiller opp for en rettsfølge, er svært skjønnspregede og dertil gir anvisning på typiske politiske eller faglige vurderinger, eller vurderinger som det ikke nødvendigvis er ett riktig svar på, vil det kunne lede til at domstolene bygger på at de ikke har direkte prøvingskompetanse. De samme momenter kan eventuelt lede til at prøvingen av subsumsjonen under et rettsanvendelsesskjønn blir mindre intensiv, slik flertallet la til grunn i avgjørelsen i Rt. 1995 side 1427.

Retten bemerker således at den rettspraksis som Statnett har vist til vedrørende ligningsloven § 8-1, hvor det er lagt til grunn at domstolene har full prøvelsesrett over ligningsmyndighetenes fordelings og verdsettelsesskjønn, ikke med nødvendighet innebærer at domstolene fullt ut vil sette seg i forvaltningens sted og selv foreta skjønnsutøvelsen. Det viser om dette blant annet til avgjørelsen inntatt i Rt. 2012 side 744 Skagen, hvor det om dette ble uttalt i premiss 47:

"Innledningsvis nevner jeg at ligningsloven § 8-1 ikke inneholder noen begrensning i domstolenes kompetanse til å overprøve ligningsvedtak, jf. Rt-2009-105 avsnitt 112. Som uttalt der, og tilsvarende i Rt-2010-527 avsnitt 47, vil det si at domstolene også prøver de skjønsmessige sider ved både bevisbedømmelsen og rettsanvendelsen, men slik at det ligger

«... i sakens natur at domstolene ved slik overprøving må ta utgangspunkt i det skjønn som ligningsmyndighetene har utøvd, og prøve om ligningsmyndighetene har gått riktig frem og bedømt bevisene og anvendt rettsreglene riktig. Dersom det skjønn som ligningsmyndighetene har utøvd, er

godt overveid og begrunnet, bør domstolene vise tilbakeholdenhet med å fravike det skjønnsresultat ligningsmyndighetene er kommet til.»

Det er derfor et relativt åpent spørsmål om det vil innebære noen reell forskjell ved prøvingen av takstvedtak om domstolene har full eller begrenset kompetanse til å prøve den konkrete rettsanvendelsen.

Hvilken løsning domstolene ender opp med, må bero på en konkret vurdering av den enkelte kompetansebestemmelse. Retten må i samsvar med vår rettstradisjon bygge på hvilket standpunkt Høyesterett har tatt til spørsmålet om prøvingsrettens omfang i tidligere saker vedrørende den samme lovbestemmelsen.

Høyesterett har ved en rekke anledninger tatt stilling til rekkevidden av domstolens prøvingsrett overfor takstvedtak etter byskatteloven § 5, som nå er videreført som eiendomsskatteloven § 8 A-2.

Retten viser til at Høyesterett allerede i avgjørelsen inntatt i Rt. 1910 side 41 la til grunn at den ikke kunne prøve den konkrete skjønnsfastsettelsen. Selv om det ikke kan utelukkes at det var prosessordningen som i de eldre avgjørelsene ledet til at Høyesterett anså seg avskåret fra å prøve skjønnsutøvelsen under byskatteloven § 5, er det samme standpunktet uhindret av slike formelle betraktninger også inntatt i nyere avgjørelser, blant annet i avgjørelsen inntatt i Rt. 1987 side 129 Tyssefallene. I dommen uttales det på side 135 om den konkrete skjønnsutøvelsen:

"... Beregning etter byskatteloven § 5 av salgspris under sedvanlige forhold ved fritt salg beror på en vurdering av en rekke faktiske momenter. Hvilken betydning de enkelte momenter skal tillegges, hører under det nemndas skjønsmessige avgjørelse å ta stilling til, jf Rt. 1910 s. 41."

Av senere avgjørelser viser retten blant andre til avgjørelsene inntatt i Rt. 1994 side 378 Vinje og i Rt. 2011 side 51 Sydvaranger. Disse avgjørelsene viser tydelig at Høyesterett, gjennom sin praktiske tilnærming til skjønnets gjennom indirekte virkemidler, bygget på at domstolene ikke har kompetanse til å sette seg i takstnemndens sted ved den konkrete anvendelsen av byskatteloven § 5.

Retten kan ikke se at overføringen av takseringsbestemmelsene fra byskatteloven til eiendomsskatteloven § 8-A2 og § 8 A-3, med virkning fra skatteåret 2013, har noen betydning for spørsmålet om rekkevidden av domstolenes adgang til å prøve takstvedtakene. Det vises her til at overføringen av bestemmelsene til eiendomsskatteloven etter Prop. 112 L (2011-12) punkt 3.7 var ment som en ren lovteknisk justering som ikke skulle innebære noen realitetsforskjell i forhold til byskattelovens regler:

" Departementet ser òg at det kan vere behov for å gjennomgå og oppdatere innhaldet i nokre av føresegnene som gjeld fastsetjing av skattegrunnlaget. I denne runden har departementet likevel gjort det klårt at ein ikkje tek sikte på nokon realitetsendring av dei gjeldande reglane for fastsetjing av skattegrunnlaget, men berre ei lovteknisk opprydding som ikkje tek sikte på endre innhaldet i gjeldande rett. Rettspraksis og andre rettskjelder mv. i tilknytning til dei føresegnene som blir flytta til eigedomsskattelova vil difor fortsatt vere relevante."

At Høyesterett ved anvendelsen av bestemmelser blant annet i ligningsloven § 8-1 nr. 1, har kommet til andre resultater med hensyn til prøvingsadgangen, finner retten ikke å kunne nevneverdig vekt. Avgjørelsen av om domstolene kan prøve skjønnsutøvelsen må bygge på en vurdering av den enkelte kompetansebestemmelse. Dette kommer for så vidt tydelig frem også frem innenfor ligningslovens område, idet Høyesterett i avgjørelsen inntatt i Rt. 2012 side 1025, i premiss 52-56 pekte på selvangivelsesprinsippet som et grunnleggende hensyn bak forskjellen mellom prøvingsretten av skjønn etter ligningsloven § 8-1 og av skjønnsligning etter § 8-2. Eiendomsskatteloven bygger ikke på noe alminnelig selvangivelsesprinsipp for skattyter.

Retten bygger som nevnt på at Høyesteretts praksis etter byskatteloven § 5 nettopp bygger på at domstolen har begrenset prøvelsesrett. Da det fremgår av forarbeidene til den etterfølgende bestemmelsen i eiendomsskatteloven § 8 A-2 at det dreier seg en lovteknisk endring som ikke er ment å innebære noen realitetsendring i forhold til praksis under byskatteloven § 5, antar retten at også Høyesteretts vurderinger av domstolenes kompetanse etter den eldre bestemmelsen må videreføres på den nye bestemmelsen.

Retten er etter dette kommet til at den er avskåret fra å prøve den konkrete rettsanvendelsen (subsumsjonen) under eiendomsskatteloven § 8 A-2. Konsekvensen av dette er at retten ikke kan sette seg i klagenemndenes sted og ta stilling til den konkrete verdsettelsen av de enkelte nettanlegg.

4 Mangler ved skjønnsutøvelsen?

Retten oppfatter Statnetts anførsler slik at selskapet atter subsidiært – forutsatt at domstolen ikke kan prøve den konkrete subsumsjonen - gjør gjeldende at begrunnelsen for at alle de tre vedtakene har slike mangler at det ikke er mulig å se av begrunnelsen for vedtakene at forvaltningen har bygget på et forsvarlig skjønn.

Som angitt foran er retten kommet til at den ikke kan sette seg i klagenemndenes sted og selv anvende eiendomsskatteloven § 8 A-2 på de nettanlegg takstene omfatter. Rettens prøvelse av klagenemndenes konkrete skjønnsutøvelse må derfor gjennomføres indirekte.

Retten antar den kan prøve om vedtaket bygger på korrekt faktum og en tilfredsstillende saksbehandling. Retten kan imidlertid ikke se at det er påberopt at vedtakene bygger på uriktig faktum ved skjønnsutøvelsen, eller at det foreligger andre saksbehandlingsfeil enn de som er anført å knytte seg til skjønnsutøvelsen og begrunnelsen for denne.

Retten antar at den etter en fri bevisbedømmelse må kunne prøve om begrunnelsen for vedtaket gir tilstrekkelig grunnlag for å slutte at vedtaket bygger på en korrekt forståelse av loven, og om skjønnsutøvelsen etter de rammene for skjønnet som bestemmelsen angir har en tilstrekkelig bredde og er tilstrekkelig balansert.

Selv om retten ikke kan prøve den konkrete skjønnsutøvelsen direkte, vil den således gjennom prøvingen av begrunnelsen klagenemndene har gitt for vedtakene, kunne foreta en vurdering av om det enkelte vedtak samlet sett bygger på et forsvarlig skjønn.

Dette foranlediger en nærmere gjennomgang av hvilke normer for begrunnelse som gjelder på det aktuelle livsområdet.

Etter eiendomsskatteloven § 29 – slik bestemmelsen lyder etter lovendringen som er gitt virkning fra og med skatteåret 2013, fremgår det av første ledd at forvaltningslovens bestemmelser gjelder, med de begrensninger som fremkommer av eiendomsskatteloven.

Etter § 29 femte ledd fremgår at begrunnelsesregelen i forvaltningsloven § 25 ikke kommer til anvendelse for vedtak om takst eller overtakst, idet det i stedet gjelder et krav om "*stutt grunngjeving for avgjerda*". Dette er en videreføring av den tidligere bestemmelsen i eiendomsskatteloven § 22 om begrunnelse for avgjørelser i klagesaker, som aldri trådte i kraft før den ble opphevet.

Frem til loven fikk det innhold den har i dag, var man derfor henvist til å bygge på ulovfestede saklighetsprinsipper og tradisjonen innenfor rettsområdet ved fastleggelsen av kravet til begrunnelse av takstvedtak i det enkelte tilfellet.

Det er ikke nødvendig for retten å gå nærmere inn på forvaltningsloven § 25 og den relativitet Høyesterett har angitt for begrunnelsesplikten innhold etter den bestemmelsen, jf. bl.a. Rt. 2000 side 1056 og Rt. 2000 side 1066.

Retten viser til at Høyesterett ved prøvingen av takstvedtak etter eiendomsskatteloven har stilt seg relativt fritt i forhold til synspunkter om kortfattet begrunnelse for slike. Dette har ledet til at takstvedtak har blitt opphevet som følge av "*mangelfulle skjønnsgrunner*" i saker der Høyesterett har gått ganske langt i å stille krav til begrunnelsen. Det vises blant annet til Rt. 1994 side 378 Vinje, hvor takstvedtaket ble opphevet, idet det blant annet heter:

“Etter min mening har overtakstnemnda ikke gitt en tilfredsstillende begrunnelse for å se bort fra at en vesentlig del av de samlede kraftleveranser går til den kraftkrevende industri”.

Denne tilnærmingen til begrunnelsesplikten har klare likheter med de krav som Høyesterett stilte i avgjørelsen inntatt i Rt. 1993 side 861 Henjum.

Retten viser for øvrig til det som foran er gjengitt fra Rt. 2000 side 772 Paulsen, om bruken av beregningsmodeller ved skjønnsansettelser i lys av kravet om et fullstendig og forsvarlig skjønn.

Da retten i 2013 hadde klagenemndenes vedtak i samme saksforhold til prøvelse, bemerket retten at nemndene fullt ut støttet seg på innstillingene fra de sakkyndige taksatorene, idet de viste til disse som begrunnelse for vedtakene. Retten opphevet den gang vedtakene med

den hovedsakelige begrunnelse at fradrags- eller nedskrivingsprofilene for de enkelte nettanlegg tilsynelatende bygget på en ren anvendelse av en matematisk modell, og at det ikke var mulig å se av vedtakene, innbefattet taksatorenes innstillinger, om det hadde vært foretatt en tilstrekkelig konkret og individuelt skjønn opp mot det enkelte nettanlegg.

I de tre vedtakene som nå står til prøving foreligger det innstillinger fra taksatorene og relativt fyldige begrunnelser fra klagenemndene opp mot de innvendinger Statnett har hatt til innstillingene fra taksatorene.

Så vidt retten kan se, er både innstillingene og vedtakene fra de tre klagenemndene denne gangen tydelige på at de har foretatt en vurdering av de generelle utgangspunktene om forventet verdiutvikling på anleggene over tid, opp mot hvert enkelt nettanlegg som er undergitt taksering. Retten kan da heller ikke se at Statnett i sitt prosedyreinnlegg for retten denne gangen har anført som selvstendig grunnlag for ugyldighet at det skorter på grunnleggende krav til konkret vurdering av det enkelte nettanlegg. Det er da ikke nødvendig for retten å gå nærmere inn på slike spørsmål.

Den helt sentrale innvendingen fra Statnett mot vedtakenes skjønnsutøvelse synes å gå på de faktorene som har vært bestemmende for at klagenemndene har lagt seg på en progressiv fremfor en lineær fradragsprofil. Om den progressive metode, har Bjønnes i den reviderte innstillingen til klagenemnden i Hjelmeland 26. mars 2014 blant annet uttalt:

"Generelt

For å komme frem til anleggenes substansverdi, må man i tillegg til å finne gjenanskaffelsesverdien på takseringstidspunktet, redusere gjenanskaffelsesverdien for slit, elde og utidsmessighet.

Frdrag for slit, elde og utidsmessighet må vurderes for den enkelte linje fordi de har ulik alder, kan være utsatt for ulik påkjenning og ha ulike andre egenskaper som fører til ulik verdiforringelse over tid. Alle høyspente kraftlinjer på stålmaster har likevel klare fellestrekk, og variasjonen i slitasje og elde varierer normalt lite fra linje til linje. Det gjør det hensiktsmessig at ikke bare gjenanskaffelsesverdien, men også den verdimesse reduksjonen i utgangspunktet baseres på standardiserte metoder.

Jeg beskriver derfor først den standardiserte metoden for å beregne antatt verdiforringelse. Deretter foretar jeg en konkret vurdering av om metoden er egnet for de aktuelle linjer, og gjør eventuelle korrigeringer for forhold knyttet til de aktuelle linjer. Eventuelle avvik fra forventet standard pga ekstraordinære

driftsforhold eller konkrete, nærliggende planer om nedlegging, ombygginger o.l. som kan tenkes å påvirke den konkrete vurderingen, ivaretas i det enkelte tilfellet ved innhentede opplysninger fra skattyter. Det er blant annet bakgrunnen for mitt brev 15.05.13 til Statnett forut for dette forslaget til takst.

Metode for beregning av slit, elde og utidsmessighet

Det kan tenkes flere måter å redusere nyverdien på for å komme frem til substansverdien, hvor de vanlige er en tilnærmet saldometode, lineær avskrivning eller en progressiv avskrivning. Målsetningen er under enhver omstendighet å komme frem til det konkrete anleggets faktiske reduksjon i teknisk nyverdi.

Statnett har argumentert for en lineær avskrivning over 50 års levetid og med 20% restverdi (10 år). Jeg anbefaler ikke en slik lineær avskrivning basert på sjablongmessig fastsatt levetid. Jeg mener dette kun har til hensikt å gi en raskest mulig kapitalavskrivning, uten hensyn til takstobjektets fysiske levetid og reelle restverdi i forhold til sin funksjon. I Statnetts egen "Nettutviklingsplan 2011" angir de selv normal levetid for kraftledningsanlegg til 70 år, noe som står i kontrast til ovennevnte. Jeg kan også peke på at NVE anslår kraftnettets levetid til 60-70 år (ref. Finansdepartementets høringsnotat av 06.11.02).

Etter min oppfatning passer en progressiv avskrivning bedre enn en slik lineær modell for å beskrive verdireduksjonen på grunn av slit, elde og utidsmessighet for denne type anlegg. Det progressive forløpet begrunnes i at både fysisk slitasje, og slitasje pga alder er tilnærmet neglisjerbart i de første årene, samt at funksjons-/yteevnen reduseres lite over levetiden. Modellen ivaretar også generell risiko for andre forhold av utidsmessighet som bl.a. at forbruksendring eller teknologisk øker med tiden.

Metoden som benyttes som en hjelpeberegning tar derfor utgangspunkt i en beregnet teknisk nyverdi, mens restverdien vurderes i forhold til linjens minskende funksjonsevne over stipulert restlevetiden. På grunn av Statnetts anførsler tidligere, vil jeg presisere at denne metoden for vurdering av restverdien ikke gir uttrykk for eller er basert på en konkret avkastning av anleggets drift. Hensikten med metoden er å finne en modell som gir et riktig uttrykk for anleggenes substansverdi.

Jeg bruker følgende fremgangsmåte:

- 1. Restverdien av en kraftlinje knyttes til gjenværende teknisk/økonomisk levetid, men ikke til fysisk alder. Teknisk/økonomisk levetid for linjer er i utgangspunktet satt til 40 år, mens reell levetid normalt vil være mye lengre. Som nevnt ovenfor, må det antas at linjene har en reell levetid på i alle fall 70 år. Selv om dette er utgangspunktet, kan man likevel ikke legge til grunn at alle linjer vil bli så gamle. Alle prognoser som strekker seg over så lange tidsrom som disse, innebærer en betydelig grad av usikkerhet. Ut i fra forsiktighetshensyn, som kommer eieren av anlegget til gode, tar jeg dermed utgangspunkt i en levetid på 40 år. For å kompensere for den kortere levetiden på 40 år anbefales derfor fysisk alder redusert til 2/3 (avrundet til heltall) ved konkrete beregninger av kalkulert gjenværende levetid (treg aldring). For alle nettobjekter setes minste gjenværende levetid til 10 år. Når restlevetiden ikke settes lavere enn 10 år, er det fordi takseringsperioden for*

eiendomsskattetakster normalt vil være 10 år og fordi planer om å legge ned linjer på sentralnettsnivå antas å være kjent minst ti år før linjen faktisk legges ned. Jeg tilføyer at Statnett også har forslått en restlevetid på 10 år i sine modeller. Eventuelt avvik basert på opplysninger om konkrete forhold ivaretas ved skjønnsmessige justeringer i det enkelte tilfellet.

2. Restverdien finner man ved å beregne forholdet mellom kapitaliseringsfaktor for det aktuelle anlegg og for et tenkt nytt anlegg. Begrunnelsen for en slik bruk av kapitaliseringsfaktor er ikke inntektsbasert, men forholdet mellom disse faktorene er ansett for å gi et godt bilde på anlegges relative yteevne/funksjonsdyktighet, og dermed for restverdiandelen i forhold til den tekniske kostnaden til nytt anlegg.

I beregningen av det relative forholdet som gir uttrykk for restverdiandelen har det hittil vært brukt en rente på 8%. Dette har vært et valg basert på en vurdering av hva som ville gi et fornuftig uttrykk for den tekniske verdireduksjonen over levetiden. Sammenligningen med tidligere retningslinjer for takst av kraftverk har også vært medvirkende til dette valget. Det er flere forhold nå som taler for en noe mer forsiktig vurdering av restverdien av spesielt eldre anlegg, dog uten å endre det progressive forløpet. Jeg har derfor valgt å senke renten som brukes i beregningene til 6%. Som redegjort for i det supplerende notatet antas denne verdien i overskuelig fremtid å ligge på et forsiktig nivå i underkant av NVE's forsalg til ny referanserente (stipulert til 7,09% for 2014). Endringen vil eksempelvis gi en beskjeden reduksjon i substansverdien etter 10 år på bare 1,75% i forhold til bruk av 8% rente, etter 20 og 30 år vil reduksjonen være økt til hhv 4,23% og 7,47%, og for anlegg over 40 år vil endringen fra 8% til 6% gi ca. 13% lavere restverdi. Med dette grepet vil det etter min mening fortsatt være godt samsvar mellom takst og reell restverdi, samtidig som takst for eldre anlegg synliggjør noe større forsiktighet.

3. For eldre linjer vil også et ekstra forsiktighetsfradrag i verdiberegningene bli vurdert konkret for det enkelte anlegget. Med den reduksjon som allerede følger av ovennevnte renteendring, vurderes dette å være mindre aktuelt for større kraftlinjer (300-420 kV) på stålmaster. I denne taksten er det vurdert som tilfredsstillende forsiktighet å vurdere et forsiktighetsfradrag på inntil 5% for anlegg eldre enn ca. 20-25 år. Dette gis i såfall en minste restverdi på ca. 46% for anlegg over 40 år.
4. For koblings- og trafostasjoner settes teknisk/økonomisk levetid til 35 år, og eventuelt forsiktighetsfradrag vurderes med inntil 5% fra alder 15 år, og inntil 10% fra alder 20 år. Avrundet vil restverdien også her være ca. 46%.

En restverdi på ca. 46% anses generelt rimelig å forvente for slike linjer. Ihht. Statnetts egne opplysninger er mellom 96% og 97% av kraftlinjer på stålmaster laget av materialer som omtrent ikke slites med alder (høyverdig stål og betong). Av samlede driftsmidler antar Statnett av bare betongfundamenter og stålmaster alene utgjør 60%. Dette gjør at fradraget for teknisk slik og elde blir beskjedent for slike anlegg. I tillegg kommer verdien av grunn og rettigheter som ikke er avskrivbare. For linjer med høyere spenningsnivå er dette forsiktig antatt til rundt 10-15%. For

132 kV-linjer på tremaster antyder SINTEF's kostnadspublikasjon en verdi opp til 25% på forskjellen mellom samlede nybyggkostnader og kostnader kun til skifte av master og linje. Når eldre linjer på stålmaster i tillegg har opprettholdt omtrent samme overføringsevne som en ny linje, så vurderes en samlet minste restverdi på 46% som realistisk for linjer som fortsatt er i drift og hvor det ikke foreligger kjente og konkrete planer om å nedlegge linjen."

Tilsvarende metodisk redegjørelse ga Bjønnes også i innstillingen til klagenemnden i Hol kommune, og det oppfattes å være enighet om at Hydrologiservices innstilling til Evje og Hornnes kommune med enkelte variasjoner bygger på samme metodiske tilnærming.

Retten har merket seg at Statnett har innsigelser mot metodebruken som ligger til grunn for den konkrete oppstillingen av den progressive modellen, idet det anføres å bli blandet inn avkastningsbetraktninger når det sammenlignes forholdet mellom kapitaliseringsfaktoren mellom et nytt og gammelt anlegg, herunder bruken av 6 % rente som utgangspunkt for kapitaliseringsfaktoren. Videre at det fra 40 år bygges på 46 % flat restverdi.

Retten bemerker at det førende for taksatorene, slik det er gjengitt i det foregående, og som de tre klagenemndene har sluttet seg til, er at overføringsanleggene for 300 kV og 420 kV linjene ut fra sine bestanddeler har svært liten slitasje over tid som ikke kan kompenseres gjennom løpende vedlikehold, og at de dertil overfører tilnærmet like mye strøm (elektroner) fra de er nye til de skiftes ut. Dette er da det førende synspunktet for at fradrag for slit, elde og utidsmessighet i utgangspunktet må følge en progressiv linje, fremfor fradragmodeller som over tid gir en lineær eller en degressiv profil. Dette synspunktet medfører også at det settes en etter måten betydelig restverdi for eldre linjer som fortsatt er i bruk.

Retten bemerker at det for eldre linjer i større grad vil være vurderinger av restverdien, fremfor fradragkurvens løp mot denne som lineær eller progressiv profil, som vil være bestemmende for størrelsen for fradraget for slit, elde og utidsmessighet. Dersom restverdien etter 40 år i utgangspunktet settes til 46 % av nyverdien, og det ikke foreligger konkrete opplysninger om det enkelte nettanlegg som tilsier noe annet, vil dette medføre at modellens kurve ender på 46 % hva enten en benytter en lineær eller progressiv modell for anlegg har en alder mellom 0 og 40 år.

To av de takserte linjene i Hjelmeland kommune er over 40 år. Det samme er to av de takserte linjene i Hol kommune.

Retten har merket seg taksatorenes begrunnelse for at restverdien på anleggene etter 40 år bør settes til ca. 46 % av nyverdien, som nettopp er begrunnet ut fra de komponenter som inngår i linjene, vedvarende evne til å transportere strøm, og opprettholdelse av tilstanden gjennom et løpende og strengt vedlikeholdsregime basert på myndighetskrav. Dette samtidig som det i modellen er kompensert for usikkerhet om fremtiden ved at det gis et forholdsmessig større sikkerhetsfradrag for eldre linjer enn for nyere linjer.

Retten kan ikke se at det er forhold ved skjønnsvurderingen som leder til en normal forventet restverdi på de enkelte nettlinjier på 46 % etter 40 år, som tilsier at skjønnnet for dette ikke er tilstrekkelig sammensatt og bredt i forhold til lovens utgangspunkt.

Retten bemerker for øvrig at Statnett under saksbehandlingen for klagenemndene ble bedt om å gi konkrete opplysninger med hensyn til linjenes tilstand, vedlikeholdsprogram og forventet levetid innenfor takstenes varighet på 10 år, uten at selskapet under saksbehandlingen har funnet grunn til å gå konkret inn på de enkelte linjene.

Hva særlig gjelder den konkrete profilen på den benyttede progressive kurven i forhold til en lineær (rett) linje fra år 0 til restverdien ved år 40, bemerker retten at det nettopp er rentekomponenten som utgangspunkt for kapitaliseringsfaktorene, som benyttes som sammenligning mellom ny og eldre linje, som innebærer forskjellen mellom en progressiv og rett (lineær) linje. Settes renten til 0 vil også den progressive modellen ha en sammenfallende linje med den lineære modellen, gitt samme restverdi etter 40 år.

Slik retten oppfatter innstillingene og vedtakene, er de regnestykker som ligger til grunn for taksatorenes modellbruk, hjelpeberegninger for å etablere et ens og skjematisk utgangspunkt for å fastsette fradraget for slit, elde og utidsmessighet for en rekke likeartede overføringslinjer av forskjellig alder. Ved at det benyttes en slik modell vil linjer av samme alder og beskaffenhet gis et sammenlignbart og forutsigbart utgangspunkt for fradraget, før eventuell justering for individuelle forhold. Dette antas å være i samsvar med det retten tidligere har gitt uttrykk for om at det ved eiendomsskatteligningen i relativt stor utstrekning må kunne benyttes grovere størrelser eller sjablongmessige modeller.

Vel er det så at bruken av kapitaliseringsfaktorer som sammenligningsgrunnlag med teoretisk nødvendighet innebærer et element av avkastningsbetraktning, ettersom faktorene varierer med rentesatsen de tar utgangspunkt i. Det førende ved dette i modellbruken er imidlertid, slik retten ser det, at man da, sammen med av treg aldring, oppnår en profil på den progressive kurven som etter taksatorenes og nemndenes vurdering i størst mulig grad samsvarer med den faktiske verdireduksjon på anlegget. Videre at man ved valget av rentesatsen til gunst for skattyteren tar høyde for usikkerheten som alltid ligger i å vurdere en fremtidig utvikling. Retten kan da ikke se at denne metodebruken innebærer bruk av en avkastningsmodell som kommer på kant med de førende synspunktene om substansverdiregning som Høyesterett ga Statnettdommen, Rt. 1999 side 192. Retten legger til at fradragene i de takstene som stod til prøvelse i den saken bygget på modeller som er analoge med de som er benyttet i nærværende sak, men som ikke var spesielt omtvistet i den saken.

Retten finner etter dette at taksatorene, hvis modeller klagenemndene har tatt utgangspunkt i, har bygget modellene ut fra en underliggende oppfatning om hvordan verdiutviklingen gjennom slit, elde og utidsmessighet utvikler seg for denne typen nettanlegg over tid, og at modellene er utformet og tilpasset slike grunnleggende vurderinger. Når både taksatorene og nemndene deretter har vurdert godheten av modellens svar, blant annet ut fra de anførsler og opplysninger Statnett har gitt under klagebehandlingen, kan retten ikke se at de vurderinger som etter begrunnelsen ligger til grunn for det enkelte klagevedtak fremstår som ufullstendig eller ubalansert. Dette også når begrunnelsene sammenholdes med Statnetts innsigelser mot skjønnsutøvelsen i klagevedtakene.

Retten er etter dette kommet til at det ikke hefter slike mangler ved begrunnelsen eller skjønnet for noen av de tre takstene som står til prøvelse, at retten har grunnlag for å underkjenne dem.

Statnetts anførsel om at skjønnsbruken i vedtakene uforsvarlig kan således ikke føre frem.

5. Sakskostnader

Etter tvisteloven § 20-2 første jf. annet ledd skal den part som fullt ut eller i det vesentlig har vunnet saken som hovedregel tilkjennes erstatning for sakens omkostninger fra motparten. Vurderingen av hvem som har vunnet saken skal foretas særskilt for hver part. Det samme gjelder for partshjelperen.

Med det resultat retten har kommet til, har hver enkelt av de tre saksøkte kommunene vunnet saken. Også partshjelperen vurderes av retten fullt ut å ha vunnet saken så langt han har erklært partshjelp.

Retten har for hver enkelt sak og for partshjelperen vurdert om unntaksbestemmelsen i tvisteloven § 20-3 tredje ledd kommer til anvendelse til fordel for Statnett. Retten kan imidlertid ikke se at unntaksbestemmelsen kommer til anvendelse, idet retten særlig viser til at avgjørelsen ikke har budt på tvil i noen av sakene.

Retten er etter dette kommet til at de saksøkte og partshjelperen skal tilkjennes erstatning for sakskostnader fra Statnett.

De saksøkte og partshjelperen har inngitt felles omkostningsoppgave lydende på 1 607 806 kroner, hvorav 1 348 012 kroner utgjør salær til prosessfullmektigene og det resterende er utlegg til kopiering, reise og opphold og utlegg til vitner og sakkyndige vitner. Oppgaven er i det alt vesentlige sammenfallende med en foreløpig omkostningsoppgave som ble fremlagt ved avslutningen av hovedforhandlingen. Saksøkeren har ikke protestert mot oppgaven.

Retten finner at det samlede nivået på omkostningskravet, fordelt på de tre sakene og på partshjelperen, etter omstendighetene har vært nødvendige for en forsvarlig ivaretagelse av disse partenes nødvendige tarv i anledning saken.

Omkostningskravet er ikke søkt fordelt mellom de saksøkte eller partshjelperen. Retten fordeler omkostningskravet skjønnsmessig med 25 % på hver av de saksøkte og på partshjelperen, med den justering at et utlegg på 6 500 kroner for ordføreren i Evje og Hornnes tilkjennes den parten og et utlegg på 15 000 kroner for ordføreren i Hol kommune tilkjennes den parten.

Dette innebærer at det gis avgjørelse for at Statnett innen to uker fra forkynnelsen av dommen betaler 396 576 kroner til Hjelmeland kommune, 411 576 kroner til Hol kommune, 403 076 kroner til Evje og Hornnes kommune, og 396 576 kroner til Landssammenslutninga av Vasskraftkommunar (LVK). Hva særlig gjelder sakskostnader som tilkjennes LVK fordels disse på de tre sakene med 1/3 del - 132 192 kroner - på hver av sakene.

Har vedkommende parter en avvikende avtale om den innbyrdes fordeling av tilkjente og innfordrede saksomkostninger enn den fordeling retten har foretatt, vil avtalen gå foran rettens fordeling.

DOMSSLUTNING

I sak 14-170290TVI-STAV:

1. Hjelmeland kommune frifinnes.
2. Statnett SF betaler innen to uker fra dommens forkynnelse 396 576 – trehundreognittisekstusenfemhundreogsyttiseks- kroner til Hjelmeland kommune v/ordføreren som erstatning for sakskostnader.
3. Statnett SF betaler innen to uker fra dommens forkynnelse 132 192 – etthundreogtrettitotusenetthundreognittito – kroner til Landssammenslutninga av Vassdragskommunar som erstatning for sakskostnader.

I sak 14-171662TVI-STAV:

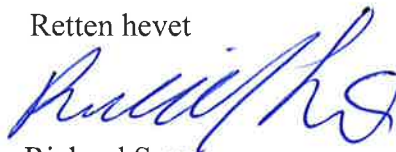
1. Hol kommune frifinnes.
2. Statnett SF betaler innen to uker fra dommens forkynnelse 411 576 – firehundreogellevetusenfemhundreogsyttiseks- kroner til Hol kommune v/ordføreren som erstatning for sakskostnader.
3. Statnett SF betaler innen to uker fra dommens forkynnelse 132 192 – etthundreogtrettitotusenetthundreognittito – kroner til Landssammenslutninga av Vassdragskommunar som erstatning for sakskostnader.

I sak 14-170011TVI-STAV:

1. Evje og Hornnes kommune frifinnes.
2. Statnett SF betaler innen to uker fra dommens forkynnelse 403 076 – firehundreogtretusenogsyttiseks- kroner til Evje og Hornnes kommune v/ordføreren som erstatning for sakskostnader.
3. Statnett SF betaler innen to uker fra dommens forkynnelse 132 192 – etthundreogtrettitotusenetthundreognittito – kroner til Landssammenslutninga av Vassdragskommunar som erstatning for sakskostnader.

:

Retten hevet

Richard Saue

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker vedlegges.

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker

Reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 om anke til lagmannsretten og Høyesterett regulerer den adgangen partene har til å få avgjørelser overprøvd av høyere domstol. Tvisteloven har noe ulike regler for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger.

Ankefristen er én måned fra den dagen avgjørelsen ble forkynt eller meddelt, hvis ikke noe annet er uttrykkelig bestemt av retten. Ankefristen avbrytes av rettsferien. Rettsferie er følgende: Rettsferiene varer fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag, fra og med 1. juli til og med 15. august og fra og med 24. desember til og med 3. januar, jf. domstoloven § 140.

Den som anker må betale behandlingsgebyr. Den domstolen som har avsagt avgjørelsen kan gi nærmere opplysning om størrelsen på gebyret og hvordan det skal betales.

Anke til lagmannsretten over dom i tingretten

Lagmannsretten er ankeinstans for tingrettens avgjørelser. En dom fra tingretten kan ankes på grunn av feil i bedømmelsen av faktiske forhold, rettsanvendelsen, eller den saksbehandlingen som ligger til grunn for avgjørelsen.

Tvisteloven oppstiller visse begrensninger i ankeadgangen. Anke over dom i sak om formuesverdi tas ikke under behandling uten samtykke fra lagmannsretten hvis verdien av ankegjensstanden er under 125 000 kroner. Ved vurderingen av om samtykke skal gis skal det blant annet tas hensyn til sakens karakter, partenes behov for overprøving, og om det synes å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket eller ved behandlingen av saken.

I tillegg kan anke – uavhengig av verdien av ankegjensstanden – nektes fremmet når lagmannsretten finner det klart at anken ikke vil føre fram. Slik nekting kan begrenses til enkelte krav eller enkelte ankegrunner.

Anke framsettes ved skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Selvprosederende parter kan inngi anke muntlig ved personlig oppmøte i tingretten. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater inngir muntlig anke.

I ankeerklæringen skal det særlig påpekes hva som bestrides i den avgjørelsen som ankes, og hva som i tilfelle er ny faktisk eller rettslig begrunnelse eller nye bevis.

Ankeerklæringen skal angi:

- ankeinstansen
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hvilken avgjørelse som ankes
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det krav ankesaken gjelder, og en påstand som angir det resultatet den ankende parten krever
- de feilene som gjøres gjeldende ved den avgjørelsen som ankes
- den faktiske og rettslige begrunnelse for at det foreligger feil
- de bevisene som vil bli ført
- grunnlaget for at retten kan behandle anken dersom det har vært tvil om det
- den ankende parts syn på den videre behandlingen av anken

Anke over dom avgjøres normalt ved dom etter muntlig forhandling i lagmannsretten. Ankebehandlingen skal konsentreres om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet og tvilsomme når saken står for lagmannsretten.

Anke til lagmannsretten over kjennelser og beslutninger i tingretten

Som hovedregel kan en *kjennelse* ankes på grunn av feil i bevisbedømmelsen, rettsanvendelsen eller saksbehandlingen. Men dersom kjennelsen gjelder en saksbehandlingsavgjørelse som etter loven skal treffes etter et skjønn over hensiktsmessig og forsvarlig behandling, kan avgjørelsen for den skjønnsmessige avveiningen bare angripes på det grunnlaget at avgjørelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan bare ankes på det grunnlaget at retten har bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelsen, eller på at avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig.

Kravene til innholdet i ankeerklæringen er som hovedregel som for anke over dommer.

Etter at tingretten har avgjort saken ved dom, kan tingrettens avgjørelser over saksbehandlingen ikke ankes særskilt. I et slikt tilfelle kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Anke over kjennelser og beslutninger settes fram for den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anke over kjennelser og beslutninger avgjøres normalt ved kjennelse etter ren skriftlig behandling i lagmannsretten.

Anke til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Slikt samtykke skal bare gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. – Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta til behandling anker over *kjennelser og beslutninger* dersom de ikke reiser spørsmål av betydning utenfor den foreliggende saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller den i det vesentlige reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelse og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.